

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 5, 2014

[Назад](#)

[Головна](#)

УДК 332.122:379.8

З. В. Герасимчук,

д. е. н., професор кафедри менеджменту та маркетингу, Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

Ю. Є. Дащук,

аспірант, Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Z. V. Gerasymchuk,

Ph.D., Professor,

Department of Management and Marketing, Lutsk National Technical University, Lutsk

J. E. Daschuk,

post-graduate student, Lutsk National Technical University, Lutsk

STRATEGIC DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF THE RECREATIONAL POTENTIAL OF THE REGIONS OF UKRAINE

Статтю присвячено теоретичним та практичним проблемам вибору стратегії розвитку рекреаційного потенціалу регіону. Зокрема, представлено основні етапи процесу її формування та реалізації, розкрито їх сутність та значення. Авторами розроблено підхід до типології стратегії розвитку рекреаційного потенціалу регіону, за яким виокремлено базову та допоміжні стратегії. Так, базова стратегія формується залежно від показників рівня розвитку рекреаційного потенціалу регіону, а допоміжні на основі рівня розвитку структурних компонентів останнього. Запропонований авторський підхід до типології стратегій апробовано на прикладі регіонів України, на основі проведених аналітичних досліджень. У статті розкрито змістовну сутність кожного із запропонованих видів стратегії, що дозволяє диференційовано підійти до вибору інструментів її реалізації й обумовлює визначення пріоритетних напрямків її забезпечення в регіонах нашої держави.

The article investigates theoretical and practical problems of of strategy choice of recreational potential. In particular, presents the basic stages of its formation and implementation reveals their nature and importance. The authors' approach to the typology of strategies of the recreational potential of the region, which singles out basic and auxiliary strategy. Thus, the basic strategy is formed depending on the performance level of the recreational potential of the region, and supporting from the level of the structural components of the latter. The proposed architectural approach to the typology of strategies approved by the example of Ukraine's regions based on previously conducted analytical studies. The article describes a substantive nature of each proposed type of strategy, which in turn allows a differentiated approach to the choice of instruments for its implementation and makes the identification of priority areas of support in the regions of our country.

Ключові слова: рекреаційний потенціал, регіон, стратегія, стратегія розвитку рекреаційного потенціалу, розвиток.

Keywords: recreation potential, region, strategy, development of recreational potential, development.

Постановка проблеми. В процесі постійних змін ринкового середовища, перед органами влади, бізнес структурами постає питання пошуку способів та механізмів зміцнення економічних позицій регіону. Складні умови функціонування економіки регіонів та необхідність посилення конкурентних позицій територій зумовлюють необхідність формування довгострокових стратегічних планів, які дозволять не лише комплексно вирішити та стабілізувати економічну ситуацію в регіоні, але й по-новому підійти до розвитку тих чи інших галузей в ньому.

Аналіз останніх досліджень. Значний внесок у систему наукових досліджень, що стосуються розвитку теорії стратегічного управління зробили такі відомі зарубіжні вчені як: І.Ансофф, Б.Карлоф, Дж.Коул, Д.Кліланд, Г.Мінцберг, М.Портер, Р.Фатхутдинов, А.Чандлер, та вітчизняні – Л.Довгань, Г.Кіндрацька, В.Нємцов, С.Оборська, З. Шершньова. Концептуальні основи формування й реалізації стратегій у рекреаційній сфері розглядали у своїх роботах: І. Бережна, З. Герасимчук, М. Гудзь, В. Кифяк, В. Кравців, Л. Черчик, Ю. Шабардіна.

Постановка завдання. Метою статті є розробка типології стратегій розвитку рекреаційного потенціалу регіону, а також формування відповідних стратегічних наборів для регіонів України, реалізація яких дозволить забезпечити розвиток рекреаційного потенціалу в них.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із основних інструментів посилення та активізації розвитку рекреаційної сфери у регіоні виступає, на наш погляд, стратегія розвитку рекреаційного потенціалу регіону (РПР). Стратегічне планування в даному випадку направлене на досягнення довгострокової мети – розвитку рекреаційної галузі регіону, шляхом ефективного використання рекреаційного потенціалу та задоволення потреб споживачів, що тим самим сприятиме розвитку самої території. Досягнення поставленої мети можливе в першу чергу за рахунок посилення та нарощення структурних компонентів РПР. При цьому характер заходів повинен диференціюватися залежно від того на скільки регіон є перспективним, щодо здійснення рекреаційної діяльності та якими показниками розвитку характеризується окремі компоненти РПР.

У попередніх роботах [4, 5] нами було виокремлено структурні компоненти РПР, серед яких: рекреаційні ресурси (складова «маю»), конкурентні переваги галузі та регіону (складова «можу»), діяльність стейкхолдерів (складова «хочу»), територіальний маркетинг (складова «знаю»), а також представлено методичний підхід до оцінки рівня розвитку РПР. В рамках цього основну увагу акцентовано на особливостях стратегічного управління розвитком РПР.

Так, зауважимо, що стратегія розвитку РПР повинна сприяти нарощенню та більш ефективному використанню ресурсного забезпечення рекреаційної сфери, забезпечити поліпшення та нарощення конкурентних переваг регіону та рекреаційної галузі, створити умови для активізації діяльності стейкхолдерів та посилення їх співпраці між собою, привести систему маркетингово-інформаційної діяльності регіону на якісно новий рівень для досягнення постійно прогресуючого стану рекреаційної галузі у ньому.

Визначившись із основними напрямками даного процесу можемо побудувати систему стратегічного планування розвитку рекреаційного потенціалу регіону (рис.1).

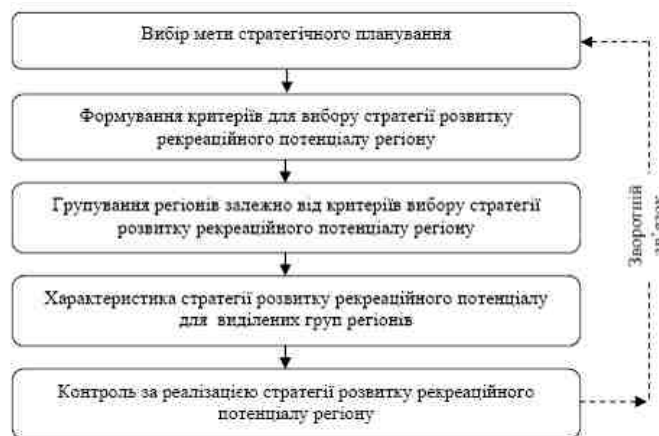

Рис. 1. Етапи процесу формування та реалізації стратегії розвитку рекреаційного потенціалу регіону

Одним із перших і ключових етапів в процесі формування та реалізації стратегії розвитку рекреаційного потенціалу регіону є вибір основоположної мети, досягнення якої стане вершиною й власне результатом реалізації стратегії. У нашому випадку про головну стратегічну мету йшлося вище. Зауважимо лише, що досягнення мети сприятиме не лише комплексному розвитку РІР, але й шляхом врахування особливостей окремих його складових компонентів, дозволить конкретизувати окремі стратегічні напрямки розвитку РІР.

Наступним етапом стратегічного планування є розробка типології стратегії. В основу представлення базової стратегії нами пропонується покласти значення показника рівня розвитку РІР, при цьому критерієм для вибору допоміжних стратегій буде слугувати рівень розвитку окремо кожної із структурних компонент РІР. Зупинимося більш детально на інтерпретації описаного вище підходу.

Так, типологію базової стратегії розвитку РІР нами пропонується представити на основі врахування рівня розвитку РІР (рис. 2).

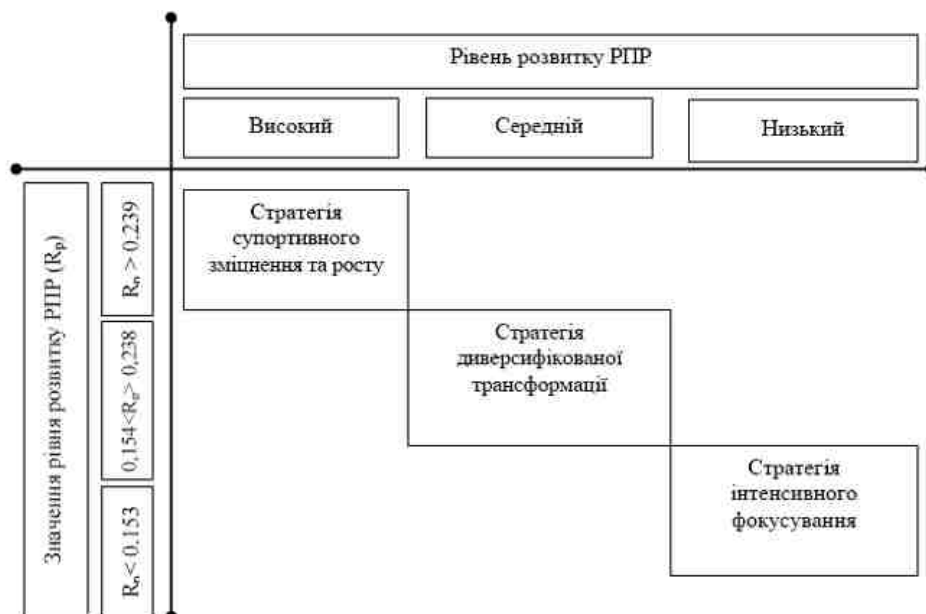

Рис. 2. Критерії вибору базової стратегії розвитку рекреаційного потенціалу регіону

В процесі проведених аналітичних досліджень нами було розраховано рівень розвитку РІР для кожного із регіонів України. Математична інтерпретація цього показника дозволила виокремити високий, середній та низький рівень розвитку рекреаційного потенціалу. Групування регіонів України залежно від типу базової стратегії представлено в таблиці 1.

Таблиця 1.
Групування регіонів України залежно від типу базової стратегії розвитку рекреаційного потенціалу регіону, 2012 р.

Значення рівня розвитку РІР (R_p)	Рівень розвитку R_p	Регіони	Тип базової стратегії розвитку рекреаційного потенціалу регіону
$R_p > 0,239$	Високий	АР Крим, Львівська, Одеська, Івано-Франківська, Закарпатська,	Стратегія супортивного зміцнення та росту
$0,154 < R_p < 0,238$	Середній	Запорізька, Херсонська, Миколаївська, Київська, Чернігівська, Вінницька, Хмельницька, Волинська, Черкаська, Тернопільська, Рівненська, Полтавська, Харківська, Чернівецька	Стратегія інтенсивного фокусування
$R_p < 0,153$	Низький	Донецька, Дніпропетровська, Сумська, Луганська, Кіровоградська	Стратегія диверсифікованої трансформації

Першу групу регіонів формують АР Крим, Львівська, Одеська, Закарпатська, Івано-Франківська області. Регіони цієї групи володіють усіма передумовами для розвитку рекреаційного потенціалу. На наш погляд, найбільш ефективно рекреаційні можливості цих регіонів можна реалізувати в межах *стратегії супортивного зміцнення та росту* (від англ. support – підтримувати).

Особливостями зазначеної стратегії є: по-перше концентрація зусиль для нарощення досягнутих позицій функціонування рекреаційного бізнесу регіоні, раціоналізація використання ресурсної бази, інтенсифікація маркетингових зусиль, щодо просування рекреаційного потенціалу, особливого значення заслуговує інформатизація суспільства та формування бренду цих територій, вчасне виявлення та локалізація факторів, які можуть дестабілізувати подальший розвиток рекреаційного потенціалу; по-друге фокусування діяльності ключових зацікавлених сторін на аспекті пріоритетності розвитку рекреаційного потенціалу в структурі економічного комплексу регіону, розвиток рекреаційного бізнесу як полі функціональної сфери; по-третє превентивний характер заходів, щодо збереження екосистеми та природної автентичності природних та історико-культурних ресурсів в процесі їх реалізації рекреантам; по-четверте розвиток нових форм та видів

рекреації, які сприятимуть посиленню позицій регіону в рекреаційному бізнесі, підвищуватимуть його конкурентоспроможність та сприятимуть не просто підтримці досягнутих позицій, а руху вперед, тобто розвитку рекреаційного потенціалу; по-п'яте здійснення постійного моніторингу діяльності конкурентів, вивчення основних тенденцій на ринку для недопущення мінімізації ризиків у діяльності.

Таким чином, стратегія супортівного зміцнення та росту полягає у підтримці існуючих позицій регіону та їх подальшого нарощення, шляхом прагнення до першості з точки зору якості надання послуг, орієнтація на світові стандарти та запровадження найбільш прогресивних з них у своїй діяльності, постійна діагностика ефективності заходів направлених на розвиток рекреаційного потенціалу регіону, аналіз їх впливу не лише на функціонування рекреаційної галузі, але й на розвиток регіону в цілому.

До наступної групи регіонів відносяться більшість областей нашої держави, зокрема Запорізька, Херсонська, Миколаївська, Чернігівська, Хмельницька, Вінницька, Черкаська, Тернопільська, Рівненська, Полтавська, Харківська, Київська, Волинська, Чернівецька області. Спільною рисою для даної групи регіонів є недостатній рівень використання існуючих можливостей рекреаційного потенціалу регіону, що зумовлено пасивністю та низьким рівнем результативності роботи ключових зацікавлених сторін. Для даної групи регіонів розвиток рекреаційного потенціалу є важливим напрямком економічної діяльності, проте яскраво вираженої рекреаційної орієнтації зазначені території не мають. Так, доцільним для таких областей з точки зору активізації розвитку рекреаційного потенціалу є реалізація *стратегії інтенсивного фокусування*, яка направлена на виділення декількох пріоритетних напрямків діяльності рекреаційного бізнесу й на основі їх особливостей формування комплексу рекреаційних послуг, які можуть бути конкурентоспроможними на загальнодержавному рівні. Доцільним також є реалізація системи заходів з удосконалення вже існуючих рекреаційних продуктів, представлення їх у новій якості, тобто шляхом надання нових супутній послуг, неординарного представлення чи реалізації тощо. Особливої уваги заслуговує комплекс заходів направлених на посилення діяльності ключових стейкхолдерів, зокрема стимулювання бізнес структур, залучення громадськості, контроль та регулювання роботи органів влади, посилення їх зацікавленості в рамках забезпечення розвитку рекреаційного потенціалу в регіоні тощо. Поряд з цим необхідним є посилення конкурентних переваг регіону та рекреаційної галузі, а також нарощення ресурсного забезпечення рекреаційного потенціалу для забезпечення концентрації окремих видів рекреаційної діяльності в регіоні.

Інструментами регулювання в даному випадку виступають: постійний моніторинг рекреаційних можливостей регіону, пільгове оподаткування окремих видів діяльності, перерозподіл інвестиційних коштів, збалансування інтересів ключових зацікавлених сторін, збільшення фінансових потоків, модернізація інфраструктурного забезпечення тощо, що в кінцевому результаті дозволить виокремити декілька пріоритетних напрямків здійснення рекреаційної діяльності в регіоні та на основі їх подальшого розвитку сприятиме інтенсифікації рекреаційної сфери в регіоні.

І заключну групу регіонів формують Донецька, Дніпропетровська, Сумська, Луганська, Кіровоградська області – території, які характеризуються низьким рівнем забезпеченості природними рекреаційними ресурсами. Зазначену групу регіонів об'єднує необхідність посилення конкурентних переваг в першу чергу з точки зору екологічної придатності, низький рівень конкурентоспроможності рекреаційних послуг, потреба в модернізації та нарощенні рекреаційної інфраструктури. Сфера відпочинку в зазначених регіонах у більшості випадків не відноситься до пріоритетної з економічної точки зору, відтак задовольняє потреби в основному внутрішнього попиту. Виходячи з вищесказаного найбільш конструктивно розвиток рекреаційного потенціалу на зазначених територіях може здійснюватися в межах *стратегії диверсифікованої трансформації*. Реалізація такого стратегічного курсу передбачає використання в рамках рекреаційної діяльності залучених рекреаційних ресурсів, покращення екологічної ситуації в регіоні. Посилення розвитку рекреаційного потенціалу можливий також за рахунок функціонування нересурсомістких напрямків рекреаційної діяльності, спеціалізації на короткостроковому відпочинку. Прикладом може слугувати розвиток івент-туризму, ділового, наукового, спортивного туризму тощо. Інструментами реалізації зазначеної стратегії є застосування науково-технічного, інноваційного потенціалу, як фундаменту для розвитку рекреаційного бізнесу, посилення якості надання послуг, відновлення та реставрація історико-культурних об'єктів, підвищення кваліфікації трудових ресурсів, відтворення та охорона природних рекреаційних ресурсів, постійний моніторинг рекреаційних можливостей регіону та загалом інтенсифікація конкурентних переваг регіону з точки зору посилення соціально-економічних показників його діяльності.

Представлені вище базові стратегії дозволять комплексно підійти до забезпечення розвитку РІР та сприятимуть його ефективному здійсненню.

Наступним етапом дослідження є аналіз допоміжних стратегій розвитку рекреаційного потенціалу для регіонів, вибір яких здійснюється залежно від показників рівня розвитку структурних компонентів РІР (рис. 3). Проведені нами аналітичні дослідження, дозволили розрахувати показники рівня розвитку кожної із структурних компонент рекреаційного потенціалу для регіонів України. Врахування та інтерпретація отриманих даних дозволили здійснити групування регіонів України та виокремити для кожної із груп певний тип допоміжної стратегії. (табл. 2).

		Складові рекреаційного потенціалу регіону			
		Маю	Можу	Хочу	Знаю
Рівень розвитку складових РІР	високий	Стратегія ефективного використання ресурсів	Стратегія зміцнення конкурентних переваг	Стратегія розширених можливостей	Стратегія зміцнення іміджу
	низький	Стратегія нарощення та залучення ресурсів	Стратегія нарощення конкурентних переваг	Стратегія стимулювання стейкхолдерів та посилення співпраці з ними	Стратегія посилення промоції регіону

Рис. 3. Критерії вибору допоміжної стратегії розвитку рекреаційного потенціалу регіону

Таблиця 2.

Групування регіонів України залежно від типу допоміжної стратегії розвитку рекреаційного потенціалу регіону, 2012 р.

Складові РІР	Рівень розвитку складових РІР	Регіони	Тип допоміжної стратегії
Маю	Високий	АР Крим, Львівська, Харківська	Стратегія ефективного використання ресурсів
	Низький	Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Київська, Кіровоградська, Івано-Франківська, Луганська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська	Стратегія нарощення та залучення ресурсів
Можу	Високий	Вінницька, Волинська, Житомирська, Закарпатська, Київська, Львівська, Одеська, Тернопільська, Харківська, Хмельницька, Івано-Франківська, АР Крим	Стратегія зміцнення конкурентних переваг
	Низький	Дніпропетровська, Донецька, Сумська, Луганська, Запорізька, Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Херсонська, Черкаська	Стратегія нарощення конкурентних переваг
Хочу	Високий	АР Крим, Донецька, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Одеська.	Стратегія розширених можливостей
	Низький	Вінницька, Київська, Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Запорізька, Кіровоградська, Луганська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська,	Стратегія стимулювання стейкхолдерів та посилення співпраці з ними

		Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська	
	Високий	АР Крим, Івано-Франківська, Львівська	Стратегія зміцнення іміджу
Знаю	Низький	Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Київська, Кіровоградська, Луганська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Харківська	Стратегія посилення промоції регіону

Стратегія ефективного використання ресурсів – направлена на раціональне та збалансоване використання ресурсів регіону, які можуть бути використані в процесі здійснення рекреаційної діяльності. В даному випадку мова йде також про пошук факторів та причин, які зумовлюють неефективне використання ресурсів у регіоні та виявлення нових можливостей, які дозволять вийти із ситуації, що склалася. В рамках даної стратегії передбачається досягнення гармонізації взаємодії суспільства та природи на засадах сталості, здійснення заходів, щодо охорони та відтворення природних рекреаційних ресурсів, раціонального використання загалом усього комплексу ресурсного забезпечення, що сприятиме розвитку рекреаційного потенціалу регіону.

Досягнення більш ефективного використання ресурсів можливе в першу чергу за рахунок впровадження різного роду інноваційних заходів, зокрема при розробці програм оздоровлення і відпочинку, забезпечення високої мобільності регіону в рамках реалізації змін в процесі здійснення рекреаційної діяльності, здатність до оволодіння авангардними розробками, розвитком науково-технічної бази розвитку РПР тощо. Також представлена стратегія має враховувати показники навантаження на рекреаційні території, тобто розрахувати її рекреаційну місткість. В даному випадку мова йде про постійний моніторинг та контроль освоєння рекреаційних територій, будівництва нових рекреаційних об'єктів з метою збереження природної автентичності та цілісності рекреаційних регіонів.

Стратегія нарощення та залучення ресурсів – передбачає пошук методів та інструментів залучення ресурсів для подальшого розвитку рекреаційного потенціалу регіону. В даному випадку мова йде про можливість залучення в першу чергу фінансових ресурсів через дотування, використання грантових коштів, застосування пільгового оподаткування, щодо рекреаційної діяльності, створення вигідних умов для інвесторів тощо. Якщо говорити про можливість залучення природних рекреаційних ресурсів, то варто виокремити два вектори діяльності: по-перше використання «привозних» рекреаційних ресурсів, якщо існує така можливість та вона економічно обгрунтована; по-друге переорієнтація та стимулювання розвитку рекреаційного потенціалу в напрямку нересурсоємних видів рекреації (ієнт-туризм), що дозволить зменшити залежність від ресурсного блоку. Що стосується аспекту нарощення ресурсів, то в даному випадку мова йде про задіяння ресурсів, які не використовуються з рекреаційною метою. Так, наприклад, лісові насадження регіону, які призначені для деревообробної галузі, частково можуть бути використані й для здійснення рекреаційної діяльності, що тим самим дозволить території посилити свої можливості у рекреаційній сфері.

Зазначена стратегія також має бути направлена на формування комплексу якісного матеріально-технічного забезпечення розвитку РПР, що передбачає будівництво та модернізацію санаторно-курортних, оздоровчих закладів, готелів та інших установ для тимчасового проживання, закладів харчування, культури, транспортної інфраструктури, виведення з експлуатації та реорганізація нерентабельних і тимчасових закладів проживання тощо.

Стратегія зміцнення конкурентних переваг направлена на постійний розвиток та підтримку якості надання рекреаційних послуг, зокрема підвищення вимог до сервісу, представлення цікавих та креативних рекреаційних продуктів, які дозволять забезпечити максимальні прибутки для суб'єктів рекреаційної діяльності. Мова йде також про урізноманітнення асортименту рекреаційних послуг, представлення їх на нових ринках, робота з більш ширшим колом цільових споживачів, раціоналізація використання рекреаційних можливостей регіону тощо. В рамках даної стратегії необхідним є також постійний моніторинг тенденцій, що спостерігаються на світовому ринку рекреаційних послуг та відповідність останнім досягненням у даній сфері.

Стратегія нарощення конкурентних переваг передбачає здійснення наукових та прикладних досліджень, щодо удосконалення управління розвитком РПР. В даному випадку мова йде про встановлення системи стандартів, щодо здійснення рекреаційної діяльності, проведення сертифікації і категоризації готелів, розробку регіональних програм розвитку рекреаційного потенціалу, розбудову системи матеріально-технічного забезпечення розвитку РПР. Необхідним є застосування індивідуального підходу до груп споживачів рекреаційних послуг, інвесторів, моніторинг ефективності використання рекреаційних ресурсів тощо. Доцільним в рамках даної стратегії, на наш погляд, є впровадження та використання новітніх технологій в рамках здійснення рекреаційної діяльності, що дозволить наростити конкурентні переваги регіону з позиції забезпечення розвитку рекреаційного потенціалу.

Стратегія розширення можливостей передбачає надання додаткових можливостей стейкхолдерам для здійснення рекреаційної діяльності та підтримка існуючого рівня їх активності та зацікавленості. Мова йде про можливість більш широкого використання земель природно-заповідного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, шляхом реалізації права власності (володіння, користування та розпорядження) на неї на умовах оренди, концесії, субконфрактингу або франчайзингу. Доцільним в даному випадку є також застосування досвіду створення євро регіонів, ініціювання створення вільних економічних зон, спільних підприємств для найбільш повного та ефективного використанням ресурсних можливостей регіону й посилення співпраці між стейкхолдерами розвитку РПР.

Зазначена стратегія передбачає також створення відповідних умов для стимулювання діяльності й другорядних з точки зору надання рекреаційних послуг, господарюючих суб'єктів, тобто діяльності банківських, страхових, консалтингових, удосконалення бізнес інфраструктури, шляхом відкриття філій та представництв провідних компаній у регіоні, що в свою чергу сприятиме формуванню іміджу.

Стратегія стимулювання стейкхолдерів та посилення співпраці з ними базується на пошуку інструментів для активізації діяльності територіальної та галузевої груп стейкхолдерів в напрямку розвитку РПР. Реалізація зазначеної стратегії передбачає досягнення більш прозорого представлення результатів роботи рекреаційної сфери регіону з боку усіх учасників діяльності, особливо, що стосується розподілу та використання фінансових коштів, удосконалення нормативно правової бази здійснення рекреаційної діяльності у регіоні.

В рамках даної стратегії необхідним є здійснення заходів, що дозволять обрати найбільш прийнятну для стейкхолдерів форму співпраці, яка сприятиме посиленню їх взаємодії та забезпечить оптимальний та ефективний розвиток РПР. Доцільним є максимальне врахування проблем та можливостей груп стейкхолдерів та підбір найбільш дієвих інструментів для активізації їх діяльності: економічних, нормативно-правових, морально-етичних тощо.

Стратегія зміцнення іміджу передбачає комплекс заходів, які сприятимуть підтримці на нарощенню існуючого статусу регіону на рекреаційній мапі держави. Мова йде про формування базової іміджевої політики розвитку регіону, як рекреаційного осередку. Доцільним в даному випадку є організація заходів за участю іноземних й вітчизняних суб'єктів рекреаційної діяльності, щодо обговорення подальшого розвитку рекреаційної сфери, посилення удосконалення структурних компонентів іміджу та формування бренду послуг, який закріпиться за територією та сприятиме її визнанню в суспільстві й ідентифікації серед інших регіонів держави, а також дозволить позиціонуватися на міжнародному туристичному ринку.

Стратегія посилення промоції регіону передбачає здійснення заходів, щодо комплексного просування регіону, як привабливого рекреаційного осередку, зокрема рекламування, візуального супроводу рекреанта впродовж його перебування в регіоні, проведення різноманітних заходів: конференцій, виставок та ярмарок різних рівнів, фестивалів, що сприятиме популяризації відомостей про регіон в існуючому інформаційному просторі.

Окремої уваги заслуговує представлення рекреаційних можливостей регіону на міжнародних виставках і ярмарках, створення загальнодоступних баз даних і довідкових серверів, які б містили комплексну інформацію про рекреаційні об'єкти регіону, заходи, які в ньому проводяться тощо. Надзвичайно важливим в межах представленої стратегії є створення системи інформаційного та довідкового обслуговування туристів і суб'єктів туристичної індустрії, через функціонування центрів туристичної інформації. Так, доцільним є розробка системи туристичного ознакування, а також проектування розміщення транспортної інфраструктури вздовж автошляхів.

Використання допоміжних стратегій на практиці буде більш доцільним за умови їх коректування впродовж періоду застосування. Такий підхід дозволить мінімізувати помилки та неточності, які можуть мати місце у процесі реалізації окреслених стратегічних кроків.

Контроль за реалізацією стратегії розвитку рекреаційного потенціалу регіону здійснюється шляхом порівняння досягнутих в процесі виконання стратегії результатів та показників, які були закладені в її основу на етапі затвердження. Важливим елементом процесу формування та реалізації стратегії розвитку рекреаційного потенціалу регіону є зворотний зв'язок, який здійснюється шляхом надходження інформації про характер досягнення цілей, результативність проведених заходів тощо, що дозволяє здійснювати коригування стратегії відповідно до змін ринкового середовища. В даному випадку мова йде про співставлення запланованих показників та фактичних реалізації стратегії

Висновки і пропозиції. Таким чином, представлені нами стратегії направлені на забезпечення динамічного розвитку рекреаційного потенціалу в регіонах України та сприятимуть не лише збільшенню частки доходів від рекреаційної сфери в місцевих бюджетах, але й покращенню якості життя населення території.

Література:

- 1.Черник Л.М. Стратегічний потенціал рекреаційної системи регіону: теорія, методологія, оцінка [Текст] : монографія / Л. М. Черник, Н. В. Коленда. – Луцьк: ЛНТУ, 2008. – 235 с.
2. Герасимчук З.В. Регіональна політика розвитку рекреаційної сфери: механізм формування та реалізації [Текст] : монографія / З. В. Герасимчук, М. В. Глядіна. – Луцьк : Надтир'я, 2006. –164 с.
3. Шабардіна Ю.В. Рекреаційний потенціал як складова продуктивних сил регіонального економічного простору [Текст] : дис. канд. екон. наук: 08.00.05 / Ю. В. Шабардіна, Чернігівський державний технологічний університет. – Чернігів : 2011 р.
4. Дацук Ю.Є Методичний підхід до оцінки рівня розвитку рекреаційного потенціалу регіону [Текст] / Юлія Євгенівна Дацук // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. – Том 14. – №1. – 369 с. – С. 64–70.
5. Дацук Ю.Є. Аналіз складових рекреаційного потенціалу регіону /Ю.Є. Дацук // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Дала. Науковий журнал. – №7 (178). – Луганськ. – 2012. – 360 с. – С.71–76

References:

1. Cherchyk, L. M., Kolenda, N. V. (2008). Strategic recreational potential of the region : Theory, methodology, assessment. Luck : LNTU.
2. Gerasymchuk, Z. Hlyadina, M. V. (2006). Regional Policy recreation development : mechanism of formation and implementation. Luck : Nadstyr'ya.
3. Shabardina, Yu. V. (2011). Recreational potential as part of the productive forces of Regional Economic Area [Text]: dis. candidate. econ. sciences: 08.00.05 / Chernigiv.
4. Daschuk, Yu. Ye (2013), " Methodical approach to assessment of the development level of the recreational potential of a region ", *Ekonomichnyj analiz* , vol. 14, no. 1, pp. 64–70.
5. Daschuk Yu. Ye. (2012), "Analysis of the components of the recreational potential of the region ", *Visnyk Skhidnoukrains'koho natsional'noho universytetu imeni Volodymyra Dalia*, vol. 7, pp. 71–76.

Стаття надійшла до редакції 20.05.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"